

P-06-1173: Amddiffyniad Cyfreithiol i Ardaloedd Tirwedd Arbennig dynodedig yng Nghymru.

Y Pwyllgor Deisebau | 4 Hydref 2021
Petitions Committee | 4 Hydref 2021

Cyfeirnod: SR21/0497-1

Rhif y ddeiseb: P-06-1173

Teitl y ddeiseb: Amddiffyniad Cyfreithiol i Ardaloedd Tirwedd Arbennig dynodedig yng Nghymru.

Geiriad y ddeiseb: Mewn ymateb i'r argyfwng yn yr hinsawdd, gofynnwn i Lywodraeth Cymru ddiogelu Ardaloedd Tirwedd Arbennig ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mae Ardaloedd Tirwedd Arbennig yn feysydd tirwedd uchel o bwys ar gyfer gwerth amgylcheddol, corfforol, gweledol, diwylliannol neu hanesyddol a gallan nhw fod yn unigryw, yn eithriadol neu'n neilltuol, ond NID YDYN NHW WEDI'U HAMDDIFFYN.

Mae eu coetiroedd hynafol, rhywogaethau prin, ardaloedd arbennig o gynefin neu'r man lle y maen nhw'n bodoli yn agored i niwed yn sgil ffyrdd newydd, parciau busnes neu ddatblygiadau niweidiol eraill.

Rhagor o fanylion

Mae enghraifft o Ardal Tirwedd Arbennig sydd mewn perygl ym mhentref cadwraeth Pendeulwyn yn Nyffryn Elái, y mae Cyngor Bro Morgannwg yn cynnig adeiladu ffordd cludo nwyddau newydd drwyddo. Bydd y ffordd hon yn dinistrio coetir hynafol a bywyd gwylt sydd mewn perygl yn ogystal â llygru'r cyrsiau aer a dŵr y mae'r Ardal Tirwedd Arbennig hon yn dibynnu arny'n nhw.

Yn anffodus, nid oes unrhyw amddiffyniad i fod yn Ardal Tirwedd Arbennig, felly mae cynllunwyr a datblygwyr yn rhydd i ddatblygu pa bynnag gynlluniau y maent eu heisiau.

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gofio eu hymrwymiad i bolisiau amgylcheddol a newid yn yr hinsawdd, a'u cyfrifoldebau i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Mae angen rhoi amddiffyniad Cyfreithiol ar frys i ardaloedd unigryw yng Nghymru sydd eisoes wedi'u nodi fel Ardaloedd Tirwedd Arbennig.

Cefndir

Mae Ardaloedd Tirwedd Arbennig (ATA) yn **ddynodiad anstatudol** a ddefnyddir gan yr awdurdod cynllunio lleol i ddiffinio ardaloedd lle mae'r dirwedd o bwysigrwydd uchel, ledled y DU. Mae dynodiadau ATA yn cydnabod gwerth ffisegol, amgylcheddol, gweledol, diwylliannol a hanesyddol tirweddau o'r fath, a'u nod yw eu hamddiffyn.

Dylai awdurdodau cynllunio nodi pa nodweddion neu rinweddau y mae angen amddiffyniad ychwanegol ar eu cyfer, ac egluro sut y bydd y polisi neu'r dynodiad yn cyflawni hyn.

Efallai y bydd mwy nag un rôl ar gyfer ATA:

- cydnabod ac amddiffyn (drwy reoli datblygu) tirweddau sy'n cael eu gwerthfawrogi'n lleol ac sy'n bwysig am eu cymeriad unigryw, eu rhinweddau a'u hymdeimlad o le/'bro';
- dylanwadu ar gynllunio tirwedd yn gadarnhaol. Er enghraifft, drwy gynhyrchu canllawiau dylunio i wella cymeriad y dirwedd neu i dargedu grantiau rheoli tir er mwyn gwarchod nodweddion arbennig y dirwedd a gydnabyddir o fewn yr ATA; a/neu
- cynyddu dealltwriaeth a gwerthfawrogiad o bwysigrwydd tirweddau lleol i gymunedau, ymwelwyr a'r cyhoedd yn fwy eang.

Gellir cynnwys ATA mewn Cynllun Datblygu Lleol neu Gynllun Datblygu Unedol awdurdod cynllunio lleol (lle nad oes Cynlluniau Datblygu Lleol wedi'u mabwysiadu eto) i nodi ardaloedd ar gyfer cyflwyno lefel ychwanegol o amddiffyniad i dirwedd drwy bolisiau tirwedd arbennig.

Mae papur Llywodraeth Cymru ar y ddeiseb hon yn nodi y dylai LANDMAP (offeryn polisi a phenderfynu ar gyfer tirweddau a gynhelir ac a reolir gan Gyfoeth Naturiol Cymru) ac unrhyw asesiadau cysylltiedig o gymeriad tirweddau gael eu defnyddio i lywio polisiau tirwedd lleol ac i helpu i nodi neu adolygu ATA.

Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Mae Polisi Cynllunio Cenedlaethol Llywodraeth Cymru (Polisi Cynllunio Cymru 11) yn nodi:

Dynodiadau anstatudol yw ATA sy'n diffinio ardaloedd lleol o bwysigrwydd tirwedd mawr, a allai fod yn unigryw, yn eithriadol neu'n benodol i'r ardal. Dylai awdurdodau cynllunio roi'r dynodiadau hyn ar waith lle mae rheswm da dros gredu na all polisiau cynllunio arferol eu gwarchod yn ddigonol.

Mae Cymru'r Dyfodol: y cynllun cenedlaethol 2040 gan Lywodraeth Cymru yn cyflwyno ym Mholisi 9 ddull ar gyfer amddiffyn cynefinoedd (ymhlith amcanion eraill) i sicrhau nad ydynt yn cael eu peryglu'n ormodol gan ddatblygiadau. Nod y polisi hwn yw diogelu ardaloedd o dir sy'n bwysig ar gyfer ehangu neu gysylltu rhwydweithiau ecolegol, addasu i'r newid yn yr hinsawdd neu bwysau eraill, neu ddarparu gwasanaethau ecolegol allweddol.

Mae llythyr y Gweinidog ar y ddeiseb hon yn nodi:

Er ei bod yn 'ddyddiau cynnar' i bolisiau Cymru'r Dyfodol hidlo drwy'r system gynllunio, mae dyheadau polisi Llywodraeth Cymru yn uchel ac yn uchelgeisiol; mae statws cyfreithiol Cymru'r Dyfodol yn golygu bod yn rhaid i bolisiau a phenderfyniadau lleol gydymffurfio â Chymru'r Dyfodol.

Camau gweithredu'r Senedd

Ni fu unrhyw gamau sylweddol gan y Senedd i roi amddiffyniad cyfreithiol i ATA dynodedig hyd yma.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r

papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.